

K R O N I E K.

□ □ BOEKBESPREKING. □ □

DR^A. W. C. RENGERS HORA SICCAMA en HERMAN POORT. De Bloeiende Bongerd, Bloemlezing, een inleiding tot de literaire kunst, 2 dln., Groningen, J. B. Wolters' U. M., 1915.

Eindelijk een begin, eindelijk een poging, geestdriftig en openbaar, om van het literatuur-onderwijs op onze middelbare scholen en gymnasia te maken, wat het altijd had moeten zijn: hulp bij het ontdekken van schoonheid, het genieten van kunst! Ik zal volstrekt niet beweren — ik weet wel beter — dat het al niet jarenlang hier en daar zoo werd begrepen en gegeven, dit onderwijs, maar dat lag dan aan de persoonlijkheden der leeraars of leeraren, die zelf artiesten waren of kunstgevoeligen. En ook zij werden in hun pogingen belemmerd, doordat het hun ontbrak aan de goede hulpmiddelen bij hun lessen, aan de boeken die zij werkelijk gebruiken konden. Welnu, voor de nederlandsche litteratuur is dan nu tenminste zoo'n boek gemaakt. Den titel vindt men hierboven. Er staan twee ondertitels bij, waarvan de eerste niet heelemaal deugt; een „bloemlezing” in zuiveren zin is dit boek niet, als inleiding tot de literaire kunst is het uitstekend. En dat is véél meer waard; bloemlezingen genoeg! O, het is natuurlijk nog niet zoo goed als het ééns worden kan — dit is pas de eerste druk; pas op, er zullen vele volgen! — maar zoo zuiver is het van oorsprong en bedoeling, zoo bij uitstek bruikbaar voor wie er gebruik van maken kunnen. Vergeleken bij wat er tot heden bestond is het eenvoudig prachtig! Een bloeiende bongerd, inderdaad, naast een dor staketsel.

Het schijnt waarachtig wel, dat de tijden nu pas rijp worden voor het inzicht waarvan dit boek de eerste voor de praktijk bestemde uitspraak is. Het is wonderlijk zoo langzaam de diepere en meer algemeene

cultuurverschijnselen zich wijzigen. Men kan ideeën propageeren, men kan partijen vormen, men kan zelfs instellingen veranderd krijgen — de geest des volks gaat zijn eigen gang. Bedrieg ik mij niet, dan is de verbetering — het milder, menschelijker, wijzer worden — van ons onderwijs van onderop begonnen. d.w.z. met de lagere scholen. Kinderen jonger dan twaalf jaar hebben tegenwoordig een heel ander, een veel gelukkiger en gezonder leven dan vijftien-twintig jaar, en langer, geleden. Zij hebben dan ook, door de bank, geen hekel meer aan „naar school gaan”. Maar hoe gansch anders is het nog op de Gymnasia en de H. B. S.'en, enkele aardige meisjesscholen niet te na gesproken. En toch, hoe lang al is het „denkende deel der natie” (hoe groot zou dat eigenlijk zijn?) overtuigd van de mislukking, om niet te zeggen de verderfelijheid, juist vooral van dat z.g. middelbare (ten deele z.g. hooger) onderwijs!

De bedoeling van de nuchtere negentiende-eeuwers, die dit onderwijs instelden, was zonder twijfel doelmatig te handelen, praktisch te zijn. Zoo volledig mogelijk wilden zij hun kinderen geschikt maken, toerusten voor het leven, het praktische leven. Kennis is macht. Er moest dus maar kennis worden vergaard, allerlei kennis. Als 't niet goedschiks ging, dan maar kwaadschiks, met straffen, vermaningen en dreigementen werd den opkomenden honderdduizenden het nuttige weten ingestampt. Ongelukkig kon de maatschappij eigenlijk niet zoo veel geleerdheidjes gebruiken; er moest dus tevens worden geremd, geschift, teruggestuurd. Daarvoor dienden de examens, de vergelijkende vooral. Het leek alles werkelijk magnifiek te functioneeren, en toen ik nog op school was hoorde ik dan ook dikwijls zeggen, dat het nederlandsche onderwijs uitmuntte boven alle andere.